

Франчук Марія Миколаївна
студентка 5 курсу історичного факультету
Житомирського державного університету імені Івана Франка
науковий керівник: к.і.н., доцент **Магась-Демидас Ю.І.**

Нормативно-правове забезпечення студентського самоврядування

Реформування системи вищої освіти в Україні як адаптація до Європейського простору вищої освіти та розвиток демократичних засад управління вимагають посилення ролі органів студентського самоврядування в управлінні вищим навчальним закладом та формуванні особистісних якостей майбутніх фахівців. Виховання студентської молоді, особливо на сучасному етапі розвитку країни, потребує особливої уваги. Саме участь у діяльності органів студентського самоврядування, залучення студентства до організації і управління як навчальним, так і позанавчальним університетським життям сприяє формуванню лідерських якостей, громадської позиції, ініціативності, креативності, розвитку вмінь і навичок, необхідних на професійному шляху.

Діяльність органів студентського самоврядування на сучасному етапі досліджували Т. Бондар, М. Гриньова, А. Ромник та багато інших [1], [2], [7]. Так, у дисертації Т. Бондар розглянуто тенденції розвитку студентського самоврядування в системі вищої освіти США [1], К. Потопа – соціально-педагогічні умови організації студентського самоврядування у вищих навчальних закладах [5], Ю. Краценка – його виховний потенціал щодо формування лідерських якостей у майбутніх вчителів [4].

Метою статті є аналіз нормативно-правового забезпечення діяльності студентського самоврядування у вищих навчальних закладах України.

Відповідно до Конституції України народ бере участь в управлінні державою, основне право народу своїми вольовими рішеннями визначати і змінювати конституційний лад України, її демократичну легітимність як правової держави. Саме ці права надають можливість студентам як громадянам держави брати участь в управлінні університетом як частини держави [3].

У вищих навчальних закладах та їх структурних підрозділах діє студентське самоврядування, яке є невід'ємною частиною громадського самоврядування навчальних закладів. У своїй діяльності студентське самоврядування керується чинним законодавством, нормативними документами Міністерства освіти і науки України, Статутом Університету та внутрішнім положенням про органи студентського самоврядування.

Частина 1 статті 40 Закону України «Про вищу освіту» визначає студентське самоврядування як право і можливість студентів (курсантів) вирішувати питання навчання і побуту, захисту прав та інтересів студентів, а також брати участь в управлінні вищим навчальним закладом. Обмеження цього права можливе лише для курсантів-військовослужбовців

Основною метою діяльності студентського самоврядування є захист прав та інтересів студентів (курсантів) та їх участь в управлінні вищим навчальним закладом.

В частині 3 статті 40 чітко окреслено основні принципи роботи студентського самоврядування. Серед них:

- 1) добровільності, колегіальності, відкритості;
- 2) виборності та звітності органів студентського самоврядування;
- 3) рівності права студентів (курсантів) на участь у студентському самоврядуванні;
- 4) незалежності від впливу політичних партій та релігійних організацій (крім вищих духовних навчальних закладів) [6].

Принцип добровільності означає що студента не можна примусити стати членом студентського самоврядування, рівно як і ніхто не може утримувати його в лавах органів студентського самоврядування. Принцип колегіальності передбачає прийняття важливих рішень групою осіб, а саме органами студентського самоврядування, кожний елемент структури яких несе персональну відповідальність за конкретну сферу діяльності. Доступність відомостей перед студентською громадою забезпечує принцип відкритості. Принцип виборності та звітності представницьких органів студентського самоврядування наголошує на тому, що всі головуючі посади органів студентського самоврядування обираються студентською радою або студентською громадою, студентський ректор та студентські декани (директори інститутів) звітуються за виконану роботу на вищій студентській раді. Відповідно до принципу рівності права, усі особи, які навчаються, можуть брати участь у студентському самоврядуванні, тобто всі бажаючі можуть стати діючими одиницями органів студентського самоврядування.

Тож розглянемо типові сфери діяльності ОСС. Цілком природно, що ОСС приділяє увагу організації студентського дозвілля. Це, порівняно з іншими напрямками, найпростіше організувати. ОСС здатне взяти це питання повністю під свій контроль. Більшість ОСС свою діяльність розпочинали саме з організації дозвілля.

Організація спортивних гуртків і спортивних змагань. Участь в вирішенні проблем навчального процесу. Мається на увазі саме організація навчального процесу, тобто такі питання, як-от розклад занять, придатність аудиторії, парт тощо. Органи студентського самоврядування можуть, і повинні, впливати на складання зручного для студентів розкладу, порушувати питання про належні умови навчання тощо. Вплив ОСС безпосередньо на навчальний процес - питання дискусійне. ОСС можуть контролювати якість навчального процесу. Скажімо, це може бути участь студентів у комісії з перескладання іспитів чи анкетування студентів наприкінці семестру для оцінки якості роботи викладача тощо.

Студенти, що мешкають у гуртожитках, мають чимало складнощів. Студентське самоврядування покликане контролювати житлові умови й вимагати від адміністрації їхнього поліпшення. ОСС має координувати процес поселення студентів і надавати згоду на їхнє виселення.

ОСС може створювати студентські ЗМІ. Найпоширеніший варіант - це газети як друковані, так і настінні, можливе також і д्रोкове радіо, програми якого транслюють протягом перерв.

Організацією представництва студентських інтересів в адміністрації, ведення переговорів з адміністрацією також займаються ОСС. Дехто вважає, ніби поява нової ланки між адміністрацією та студентами - це погано. Але ж ніхто не забороняє студентів звертатися до адміністрації вузу безпосередньо. Навпаки, саме ОСС структуровано представляють інтереси студентів. Представнику ОСС легше звернути ся до декана чи ректора, ніж пересічному студентіві.

Досить важливим пунктом є захист і відстоювання прав студентів як всередині, так і поза вузом.

ОСС допомагають в організації гуртків та клубів за інтересами. Завжди є ініціативні студенти, які мають різні хобі: спорт, туризм, співи, вишивання, КВК, - все що завгодно, їм слід тільки допомогти самоорганізуватися й вирішити різні адміністративно-організаційні проблеми. Далі вони самостійно збиратимуться, шукатимуть нових членів тощо.

Це далеко не повний перелік сфер діяльності студентського самоврядування. Ще раз наголосимо, діяльність ОСС має полягати у вирішенні студентами своїх задач і проблем. Це й впливає з назви органів студентського самоврядування

Загалом схвально оцінюючи Закон України «Про вищу освіту» щодо нормативно-правового забезпечення діяльності органів студентського самоврядування, вважаємо за доцільне в практичній діяльності акцентувати його увагу на виховній роботі зі студентством. Вважаємо, що зміст роботи студентського самоврядування загалом має бути спрямованим на виховання та організацію самовиховання студентів.

Список використаних джерел та літератури:

1. Бондар Т. І. Студентське самоврядування у вищих навчальних закладах США: особливості становлення та сучасний стан: навч. – метод. посіб / Т. І. Бондар. – Черкаси: ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2008. – 132 с.
2. Гриньова М. В. Специфіка структурної організації та змісту діяльності студентського самоврядування у вищих навчальних закладах США / М. В. Гриньова // Вісн. Черкас. ун-ту. Сер. Пед. науки. - 2009. - Вип. 145. - С. 156-158.
3. Конституція України від 28.06.1996 р. (Остання редакція від 30.09.2016 р.) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
4. Кращенко Ю. П. Виховання лідерських якостей майбутніх учителів в системі студентського самоврядування. Дис. на здоб. наукового ступеня кандидат педагогічних наук 13.00.07 «теорія і методика виховання» / Ю. П. Кращенко - Полтава, 2012.
5. Потопа К.Л. Соціально-педагогічні умови організації студентського самоврядування у вищих навчальних закладах: автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.05 «соціальна педагогіка» / К.Л. Потопа . – К., 2006. – 21 с.
6. Про вищу освіту: Закон України від 1 липня 2014 р. № 1556-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/print1392304548710695>.
7. Романик А. Роль студентського самоврядування в Україні та в країнах Західної Європи / А. Романик // Студентське самоврядування в Україні. – К. : Молодіжна альтернатива. – 2004. – Вип. 6. – С. 6–9.